

SANG

ELINA PITKÄKANGAS

WSOY

ELINA PITKÄKANGAS

SANG

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ | HELSINKI

s. 180 lainaus teoksesta *Sunzi – Sodankäynnin taito*,
suomentanut ja toimittanut Matti Nojonen, Gaudeamus 2005

© ELINA PITKÄKANGAS JA WSOY 2022

ISBN 978-951-0-48456-2

PAINETTU EU:SSA

Jennalle.

Prologi

”Huoli pois, *didi*, se ei oikeasti satu paljon.”

Ren talutti minua jonon hännille. Tulin perässä, vaikka samaan aikaan olisin halunnut tehdä täyskäännöksen ja karata. Tähyilin potentiaalisia piilopaikkoja, tuuheita loktapensaita ja jakkihärkien vetämiä kärryjä, joiden vuotien alle olisin voinut livahtaa. Itkeviä neljävuotiaita oli joka puolella. Kuulin lasten kiukkuisia protes-teja ja pelonsekaisia vetoamuksia. Vielä selvemmin kuulin heidät, jotka olivat jo kärsineet kohtalonsa.

Katsoin pitkää, soihduin valaistua jonoa, joka kiemurteli kohti kuvernöörin teltaa. Teltasta tulevat lapset huusivat kaikista kovaäänisimmin. He pitelivät rannettaan tiukoin sormin, toiset vanhempiensa lohduttamina, toiset sisarustensa tukemina, kuten minä. Lasten rannetta puristavien sormien lomasta erottui pilkkah-dus kiiltävää metallia.

Ren huomasi kauhistuneen ilmeeni. Hän kyykistyi silmiensä tasolle.

”Hei”, isoveljeni hymyili. ”Haluatko, että kerron jotain, mitä muut eivät tiedä? Salaisuuden, mitä teltassa tapahtuu. En saisi paljastaa sitä sinulle, mutta voin kuiskata sen hiljaa, jos haluat.”

Pudistin päätäni. Ren jatkoi, aivan kuin olisin nyökyttänyt. Hän esitti salamyhkäistä.

”He yrittävät höynäyttää sinua. Sovittavat rannekkeen käteesi ja pyytävät sinua laskemaan, montako tähteä näet Mestari Shuyan

thangkassa. Ehdit laskea korkeintaan viiteen, kun he ovat jo istutaneet rannekkeen käteesi. Jippo on tyhmä, mutta se toimii.”

”Ei toimi”, nyyhkäisin. ”Ei enää, kun sinä paljastit sen.”

”Niin, no...” Ren räpytti silmiään. Hän näytti itsekin tajuavan, ettei yritys rohkaista minua ollut mennyt putkeen. Hän huokaisi. Otti kiinni kainaloideni alta ja nosti minut lanteilleen.

Ren oli maailmassani pitkä ja turvallinen, vaikka oli vasta kahdeksanvuotias. Neljän vuoden ikäeromme teki sen. Pidin kiinni hänen chubansa paksusta villasta ja tähyilin ympärilleni. Vaikka tiesin, etten löytäisi äitiä väkijoukon seasta, yritin etsiä häntä silti. Toivoin näkeväni vilauksen hänen taivaansinisestä shaalistaan, hänen mustasta, letitetystä hiuskruunustaan. Sen sijaan näin vain hättää. Lapsia, jotka eivät halunneet ranneketta käteensä.

Jono liikkui eteenpäin. Sen mukana myös Ren astui lähemmäs teltan suuta ja hätäännyn hieman.

”*Gēge*, en halua”, pyysin silmät kyynelissä. ”En ilman äitiä.”

”Äiti löytyy kyllä”, Ren lupasi. ”Etsimme hänet heti, kun olemme päässeet täältä. Ajattele, että voit pian esitellä uutta rannekettasi hänelle. Äiti on taatusti ylpeä kuullessaan, miten urhea olet ollut. Katso nyt. Muut vollottavat ja sinä sen kuin olet.”

Itku tuli heti, kun hän sanoi sen. ”*Gēge*, pelottaa...! Haluan äidin!”

”Tiedän, *didi*. Tiedän.”

Renin silmissä oli myötätuntoa, joka kertoi hänen ymmärtävän, mitä kävin läpi. Hän oli kokenut saman minun ikäisenäni. Kaikki olivat. Vesihärän vuonna Ren oli seissyt samassa jonossa ja tuntenut saman kauhun kuin minä. Mutta siinä missä hänellä oli ollut mukanaan äiti ja isä, minulla oli vain hänet. Ja vaikka Ren oli minun turvani, minun lyömätön isoveljeni, hän ei korvannut äitiä.

En voinut uskoa, että äiti oli unohtanut minut. Miksei hän ollut tullut hakemaan minua, niin kuin oli aamulla luvannut? Ren ja minä olimme odottaneet häntä kotimme kiviportailla,

kunnes taivas oli tummunut ja paperilyhdyt syttyneet talojen räystäälle. Lopulta Ren oli tarttunut käteeni. Hän oli sanonut, että jos emme lähtisi heti, myöhästyisimme kuvernöörin rekisteröinnistä. Jäisin ilman ranneketta – enkä minä missään tapauksessa saanut jäädä ilman ranneketta.

Katsoin avuttomana, kuinka jono liikkui ja uusi, parkuva lapsi kannettiin teltasta. Hänen itkunsa vaiensi omani. Nikottelin ja kiedoin käsivarteni tiukemmin Renin kaulaan.

”Se menee hyvin”, hän hymisi. ”Ei se satu yhtään niin paljon, kuin sinä luulet.”

Mutta se sattui. Eikä Mestari Shuyan *thangkassa* ollut tähtiä, joita laskea.

1. OSA

Käärmeen vuosi

12 vuotta myöhemmin

1. luku

Haukkaa ei taltutettu pakottamalla. Mikäli sen halusi saalistavan, se oli päästettävä irti. Linnun oli annettava lentää vapaasti taivaalla, missä se pystyi tekemään näyttäviä sukelluksia ja syökösymään tappavalla nopeudella saaliinsa kimppuun. Taivaalla haukat olivat kauniita. Jos ne olisivat laskeutuneet asutusten keskelle, iskeneet kyntensä pieneen eläimeen ja repineet sen terävällä nokallaan osiin, ihmiset olisivat pelänneet niitä enemmän.

Juuri samasta syystä minunkaan paikkani ei ollut kaupunkihälyssä. Tunsin oloni liekaan sidotuksi haukaksi, jota ohikulkijat väistivät.

Tarkkailin Sandun basaarin loputonta väenpaljoutta. Ihmiset tulivat ja menivät. He luovivat eteenpäin kuin paimennettavat lampaat. Kärryjä vetäviä aaseja ja dzomoja kiskottiin kivisillä kaduilla, joita reunustivat pitkät kauppakojujen rivit. Vieri viereen sijoitettujen vanerikojujen kauppiaat kilpailivat asiakkaista. Heidän levittämänsä pahvilaatikot ja säkit tukkivat valtaosan kulkuväylästä. Elävät kanat kyyhöttivät päällekkäin pinotuissa häkeissä, suuret jokikalat liikehtivät vadeissa, joiden veden ohut ilmaletku piti liikkeessä.

Sandun kaupungilla oli oma hengityksensä. Sitä rytmitti nopean sitarin tasainen sointi, joka läpäisi basaarin kylkeen rakennettujen kivitalojen seinät ja sopeutti jo pienet vauvat koviin

ääniin. Ilma oli sakeana tienvarsialttareilla poltettujen suitsukkeiden ja katukeittiöiden rasvaa tihkuvan lampaan tuoksusta. Savu pyyhki katujen yllä roikkuvia sähköjohtoja, jotka aaltoilivat paksuina vyyhteinä lyhtypylväältä toiselle. Tumentuvaa taivasta hädin tuskin erotti niiden lomasta. Tähdistä puhumattakaan.

Katsoin pilvien kaistaleita, joita tuuli kuljetti kaarevakattoisten rakennusten yllä. Hälyisissä kaupungeissa, kuten Sandu, kourulaattakatot olivat paras paikka kaltaisilleni. Jos olisin ollut yksin, olisin jo kiivennyt lähimmän teehuoneen harjalle ja jatkanut matkaani ruuhkan ulottumattomissa. Mutta sillä kertaa minun oli pysyteltävä katutasossa. Seuralaiseni ei ollut kiipeilevää sorttia.

Kuuntelin puolella korvalla, kuinka tekstiilipuodissa Dray kävi kauppaa itsepäisen kauppiaan kanssa. Heidän keskinäinen tinkimisenä kuulosti riitelyltä.

”Naurettava ehdotus!” kauppias tyrmäsi viimeisimmän hintatarjouksen. ”Se on aitoa jakkihärän khullua. Olen antelias, että suostun myymään kappaleen sinulle kymmenellä wenillä. Millä ajattelit minun perhettäni elättävän, jos suostun kanssasi alle kymmeneen?”

Kuulin Drayn tuhahtavan. ”Tuskinpa vain. Et ole maksanut tästä viittä weniä enempää. Villaa ei ole käsitelty oikein – katso nyt – upeampi huono kohta. Voit pyytää hyväkuntoisesta khulusta kymmenen weniä, mutta tämä on vahingoittunut.”

”Hyvässä kunnossa se on.”

Dray nauroi. ”Hyvässä? Oletko tosissasi? Hei, Dawei!” Hän vislasi minulle, joka nojailin myymälän oveen. ”Sanohan, onko tämä mielestäsi kymmenen wenin arvoinen.”

Katsoin häntä olkani yli. Dray oli pitkänhuiskea poika, olemukseltaan ryhdikäs ja siisti, mikä antoi hänestä todellista varakaamman vaikutelman. Hänellä oli yllään tummanharmaa chuba – pitkä lampaannahkatakki, joka oli puettu vain puolittain vaalean paidan päälle – ja mustat puuvillahousut, joiden lahkeet oli työnnetty pitkävartisten saappaiden sisään. Hän hymyili minulle

viattomasti hymykuopat poskillaan, ikään kuin hänen pyynnös-
sään ei olisi ollut taka-ajatuksia.

Dray ei olisi todella tarvinnut apuani. Hän oli taitava tinkijä ja sai lopulta aina haluamansa hinnan. Kutsumalla minut rinnal-
leen hän paljasti kyllästyneensä kohteliaisuuksiin ja halusi tehdä
kauppiaalle selväksi, kenellä viimeinen sana oli.

*Selvä, ajattelin ja kävelin peremmälle myymälään. Tulen seiso-
maan vierellesi pelotteeksi, kuten miljoona kertaa aikaisemminkin,
kun et ole jaksanut tinkiä kitsaiden kauppiaiden kanssa.*

Putiikin sisällä hyllyt notkuivat kirkkaanvärisistä kankaista:
pellavasta, huovutetusta ja kudotusta villasta, eläinten nahoista
ja turkiksista. Punasavisilla seinillä roikkui nahkaan maalattuja
kuvia, jotka jäljittelivät vaurautta symboloivien jumaluuksien
muotokuvia. Huoneen päätyseinällä oli pieni alttari, hedelmä-
lautasia ja muutama santelipuuntuoksuinen suitsuketikku. Siitä
päättellen, kuinka alttarin yläpuolella oli Mestari Shuyan *thangkan*
lisäksi valtaklaanin hallitsijoiden muotokuvia, kauppias oli uskol-
linen valtaapitäville.

Asetuin Drayn rinnalle kädet puuskassa, liioitellun synkän
näköisenä, jotta kauppias tajusi olla pelleilemättä hintojensa
kanssa. Vanha mies tuijotti minua. Hänen täytyi tietää, mitä
pukeutumiseni edusti. Kokomusta, vyötärönauhalla sidottava
kauhtana oli yleinen asu vuorilla asuvilla ihmisillä, mutta käy-
rää, lepakoin kirjailtua kukriveistä kantoivat vyöllään vain yhden
ammattiryhmän edustajat: bianfut. Kauppias saattoi pitää minua
nuorena, kuusitoistavuotiaana poikana, mutta yhden asian
läsnäoloni muutti – tinkimisen sai nyt unohtaa.

Dray näytti khullua minulle. Hän käänteli tekstiiliä käsissään ja
tutki sen hopeanharmaata villaa. ”Näetkö? Minkä arvoinen tämä
sinusta on?”

”Ei minkään”, viitoitin vilkaisemattakaan tuotetta.

Kauppiaan naama venähti. Ilmaisuni oli kielämättä jyrkkä
ottaen huomioon, ettei kauppias ollut täysi huijari. Basaareilla

lähtöhinnaksi saatettiin pyytää jopa kolminkertaista hintaa tuotteen arvoon nähden, joten Drayn vääntäminen muutaman wenin takia ei ollut iso asia. Rehellisesti sanottuna en nähnyt khullussa mitään vikaa. Draylla vain sattui olemaan kymmenen kertaa tarkempi silmä kuin minulla, ja jos hän halusi jakinkarvasta huovutetun villan pilkkahintaan, autoin häntä sellaisen myös saamaan. En ollut paras ihminen kieltämään häneltä mitään.

Dray hymyili ja toisti tarjouksensa: ”Maksan kuusi weniä. Se on enemmän kuin reilu hinta.”

”Niinpä kai”, kauppias sai sanottua. ”Se on sitten sovittu.”

Hymähdin tyytyväisenä. Kävipä helposti. Toisinaan kauppiaat vaativat pelotteesta huolimatta pientä lisäsuostuttelua – edes muodollista tinkimistä – ennen kuin myöntivät Drayn sanelemaan hintaan. Nyt hinnan alentamiseen riitti pelkkä bianfun paikalle ilmestyminen.

Jäin katselemaan kankaita sillä välin, kun Dray hoiti rahastuksen kauppiaan kanssa. He suorittivat rahasiirron tottuneesti asettamalla rannekkeensa – gerenit – toisiaan vasten. Gerenien himmeät valot syttyivät muodostaessaan yhteyden Taivasverkkoon. Kauppias näytti niin happamalta, että olisi voinut katseellaan syövyttää reiän Aachalendran vuoristoon.

”*Olet käynyt ahneeksi*”, viitoitin heti, kun olimme edenneet kauemmas myymälästä. Dray kantoi paperikääreillä suojattua tekstiilinyyttä molemmin käsin kuin lapsi, joka oli juuri saanut pyydettyä suuren kalan. ”*En nähnyt siinä mitään vikaa. Olisit hyvin voinut maksaa kymmenen weniä.*”

”Maksoin hyvän hinnan puhkikuluneesta tuotteesta. En harasta riistoa, kuten hyvin tiedät. Mies olisi kyllä älähtänyt, jos olisi jäänyt tappiolle.”

”*Jos villa on kerran niin pahasti kulunut, miksi ostit sen?*”

Hän kohautti olkiaan. ”En tiedä vielä. Ehkä teen siitä satulaukun. Khullun väri on kaunis. Saan tienattua tällä kaksinker-
taisen summan siitä, mitä tänään tuhlasin.”

Puistelin päätäni. Drayn puhetapa muuttui aina hieman ajelehtivaksi, kun hän suunnitteli töitään. Hän oli päässyt räätilin oppipojaksi jo vuosia sitten ja tienasi perheellemme mukavia summia myymillään tekstiilituotteilla. Ennen orpokotiin päätymistään Dray oli elänyt nomadien kanssa. Hän oli nukkunut tähtitaivaan alla ja osasi poimia vuodenaajoista huomioita, joita en olisi koskaan tullut ajatelleeksi. Hänellä oli utelias luonne, mielikuvitusta ja voimakas halu kurottaa kohti tuntematonta, minkä vuoksi pelkäsin, ettei elämä vuoristokylässä tulisi ikuisesti riittämään hänelle.

Dray oli minua kaksi vuotta vanhempi. Kuluvana vuonna hän täyttäisi kahdeksantoista – tai oli täyttänyt jo, sillä kukaan ei tiennyt hänen tarkkaa syntymäkuukauttaan. Hän oli muuttanut Madangen porrasviljelmille muutama vuosi sen jälkeen, kun Täti oli hyväksynyt minut ja isoveljeni Renin kotiinsa asumaan. Vaikka olin tehnyt hiljaisuusvalan, anjingin, eikä kommunikointi välillämme ollut alkuun ollut helppoa, Dray oli ottanut kieleni haltuun nopeasti. Hänen oppimistaan oli tosin helpottanut se, ettei hänen tarvinnut itse viittoa. Riitti, että hän ymmärsi, mitä minä viitoin. En ollut kuuro. Anjingissa oli kyse valinnasta.

”Sitä paitsi”, Dray sanoi ilkkurisesti, ”sanoit itse kauppiaille, ettei villa ole minkään arvoinen. Nytkö säälit häntä siksi, että maksoin kahdeksansataa?”

”Luulin, että halusit minun pelottelevan häntä.”

”Mitä että?” Dray pyörähti eteeni ja jatkoi kävelyä takaperin. ”Myönnätkö sinä juuri pelotelleesi vanhaa miestä takiani? Dawei. Olen järkyttynyt.”

Painoin katseeni maahan. Tuttu lämpö kihelmöi kasvoillani, kuten usein Drayn seurassa.

Me olimme vastakohtat monessa suhteessa. Dray oli sosiaalinen ja komea: hänellä oli karkea tummanruskea tukka, tuuheat ripset ja suuret, maailmaa ihmettelevät silmät. Niiden väri tuntui muuttuvan vuorokauden ajan mukaan: aamuhämärässä hänen iiriksensä olivat piikiven mustat, keskipäivän auringossa

lämmintä ruskeaa ja iltanuotion hehkussa mahonkia. Hänen ihonsa oli omaani pronssisempi, auringonsuutelema jopa keskitalvella. Suupielet kaartuivat aavistuksen ylöspäin jopa silloin, kun hänen kasvonsa olivat rennot.

Kaikki pitivät hänestä. Minä olin se, joka ei hymyillyt. Se, joka näki epäkohtia, epäili ja jarrutti silloin, kun Dray halusi mennä. Täti oli kerran suutuspäissään todennut, että olin totisin lapsi, jonka hän oli koskaan kasvattanut. Ottaen huomioon kaikki ne lukuisat orvot, jotka hänen helmoihinsa oli työnnetty, se oli aika paljon sanottu.

Sandun basaarit muistuttivat minua kerta toisensa jälkeen siitä, kuinka eri lailla asiat olisivat voineet olla, mikäli Täti ei olisi adoptoinut minua, Reniä ja Drayta. Katseeni osui ikäiseeni poikaan, joka nojasi hervottomana riksakärriihin. Ulkopuolisen silmissä hän olisi voinut torkkua, mutta jo muutama yksityiskohta paljasti pojan vajonneen unta syvempään tilaan. Hänen huulilleen oli kertynyt sylkirihmaa. Hänen rannekkeensa oli paljaana. Vaikkei pojalla voinut olla varoja nimeksikään, ohikulkevat ihmiset silmäilivät gereniä ahnaasti. Olisi vain ajan kysymys, kun joku tarttuisi tilaisuuteen ja varastaisi pojan viimeisetkin wenit.

Olin yrittänyt omaksua ajattelutavan, ettei kuolemassa ollut mitään pahaa. Yksi varhaisimpia pyhiltä miehiltä, luohaneilta, saamiانی oppeja oli, että kuolleet ravitsivat maata. Että siellä, missä oli kuolemaa, oli myöhemmin vehreyttä tavalla, jota ei aiemmin ollut. Kun Mustat sateet olivat tuhonneet kokonaisia perheitä, kokonaisia kyliä asukkaineen, vuosisatojen jälkeen heidän haudoillaan sikurinkukat kukkivat ja heinä kasvoi entistä vehmaampana. Sanottiin, että se oli jumalten tapa näyttää vainajan siirtyneen eteenpäin ja uudelleensyntyneen puhtaaseen kehoon.

Ajatus oli lohdullinen. Ja samalla julma. Luohanien oppeihin kuului myös uskomus, jonka mukaan edellisen elämän teot vaikuttivat siihen, millaiseen ruumiiseen tai asemaan sielu siirtyi. Opin oli kai tarkoitus kannustaa ihmisiä elämään hyveellisestä

elämää, mutta toisinaan mietin lapsekkaasti, oliko köyhyyden ansaitsevia ihmisiä todella niin paljon. Fusangin väestöstä vain kolmasosa kykeni maksamaan kansalaisvelkansa kahdenkymmen vuoden ikään mennessä.

Kansalaisvelka oli syy, miksi myös minä ja Dray olimme tulleet Sanduun sinä päivänä. Käärmeen vuoden toinen maksukausi oli päättymäisillään. Maksu kansalaisuudesta oli välttämättömyys, joka jokaisen Fusangin asukkaan oli suoritettava. Sääntö koski kaikkia, jotka kantoivat kädessään valtion geren-ranneketta – toisin sanoen jokaista yli 4-vuotiasta. Halusimme sitä tai emme, minä ja Dray palasimme Sanduun kerta toisensa jälkeen suorittamaan lyhennykset velastamme, jotta lunastaisimme paikkamme Fusangin vastuullisina kansalaisina.

Kävelimme kauppakeskittymän läpi aina kuvernöörin virastolle asti, missä suuren rakennuksen koristeellisuus loi voimakkaan kontrastin basaarien sekasorrolle. Virasto edusti Fusangin valtakulttuuria, joka oli vuosien saatossa levittänyt yhä selkeämmin vähemmistökansojen alueille. Kun vanhoja rakennuksia entisöitiin, namlan ja hirayalin arkkitehtuuri korvattiin fusangilaisella. Kuvernöörin rakennus oli muistutus valta-asetelmasta. Sen pilarit tuoksuvat tuoreille mäntytuokeille ja punainen maali säihkyi kirkkaana. Kattoräystään alla roikkui kirkkaanpunaisia paperilyhtyjä ja nousevissa kattokulmissa irvistivät siivekkäät leijonaolennot, *píxiūt*. Portin edustalla liehui mustaa kilpikonnaa ja käärmettä esittäviä lippuja – ne ilmaisivat, että virasto kuului Beifang Zhille, yhdelle valtion neljästä valtaklaanista.

Pihaa ympäröi sammalta kasvava kivimuuri, jonka portin edustalla päivysti kaksi viraston työntekijää. Toinen virkailijoista aloitti juhlavalla fusangilla: ”Iltaa, hyvät herrat. Kuvernööri ei ole tavattavissa tänään. Mikäli asianne koskee kansalaisvelkaa, olkaa hyvät ja kiirehtikää. Virasto suljetaan.”

”Asia koskee kansalaisvelkaa”, Dray vastasi maakuntamme hallitsevalla namlan kielellä. Hän osasi kyllä fusangia, mutta käytti

sitä vain tarpeen vaatiessa. Nämä virkailijat puhuivat namlaa. Vaikka he olivat pukeutuneet laadukkaisiin fusangilaisiin univormuihin ja sitoneet pitkät hiuksensa pystynutturalle, pohjoinen aksentti paljasti heidät paikallisiksi. Oli yleisesti tiedossa, että valtion työntekijöiltä vaadittiin fusangilaisia tapoja asuinalueesta riippumatta. He myös käyttivät fusangilaisia paikannimiä alueista, joilla oli oma kielensä ja nimistönsä. Namlan maakuntaa he kutsuivat nimellä Nanmu.

Virkailija jatkoi: ”Pyydän teitä jättämään kukrin ja mahdolliset muut aseet tähän. Vartioimme niitä asiointinne ajan. Kun menette sisälle, ilmoittautukaa vastaanottoon synkronoimalla geren sisäänkäynnin tunnistimeen. Odottakaa, kunnes teidät kutsutaan nimellänne palveluluukulle. Voitte nopeuttaa asiointianne esittämällä tarvittavat henkilöpaperit –”

Hän luetteli ohjeita samaan aikaan, kun minä ja Dray suoritimme vaadittavat toimenpiteet. Riisin kukrivyön ja avasin laukuni tutkittavaksi. Virkailija tuskin vilkaisi laukun sisälle. Kaikki Namlan maakunnassa tiesivät bianfujen säilyttävän aseita muualakin kuin vyössään, mutta katsoivat sitä sormiensa lävitse. Paikalliset kunnioittivat perinteitä, myös virkamiehet.

Rakennuksen sisäosat eivät yltäneet koristeellisuudessaan ulkoseinien tasolle. Tumma tammipuu oli jätetty paljaaksi. Askeleeni kumisivat tyhjässä aulassa, jonka ainoa kirkas väri oli peräisin paikallisten luohanien tekemästä hiekkamandalasta. Ympyräkuvion tarkoitus oli tuottaa onnea virastossa asioiville ihmisille. Kukaan ei ollut hipaissutkaan sitä kuluneen seitsemän vuoden aikana. Mandalan toisella puolella jökötti kaksi metallista tunnistusautomaattia. Ne näyttivät irvokkaan rumilta jylhän puurakennuksen keskellä.

Käärin hihani rannekkeen tieltä ja työnsin käteni tunnistimeen. Olin aina pitänyt valtion tekniikkaa luotaantyöntävänä, pelottavanakin, mitä vastoin Dray suhtautui sähköllä toimiviin vempaimiin yhtä haltioituneena kuin selittämättömään taikuuteen.

”Niin kauan kuin Qiu lentää
vuorisolassa, minulla on
mahdollisuus tuntea vielä
häivähdys kotia.”

www.wsoy.fi

9 789510 484562

N84.2

ISBN 978-951-0-48456-2